

Piikojen paluu?

Suomessakin oli vielä 1950–60-luvuilla tavallista palkata kotiapulainen hoitamaan lapsia, siivoamaan ja laittamaan ruokaa. Monelle maalaistytölle kotiapulaisen pesti kaupungissa oli ensimmäinen työpaikka, josta saattoi halutessaan ponnistaa muihin töihin tai opiskelemaan.

1970-luvulla kotiapulaiskulttuuri katosi kahdestakin syystä. 1972 lanseerattiin kaikille yhtäläinen opintotuki, joten myös köyhien perheiden nuorten oli mahdollista lähteä suoraan opiskelemaan. Vuoden 1973 päivähoitolaki puolestaan lisäsi päiväkotien määrää huomasti, eikä lastenhoitoapua kaivattu kodeissa enää niin kipeästi.

2000-luvulla perheet ovat taas alkaneet ostaa kotiapua, mutta toisessa muodossa. Mahdollisuus kotitalousvähennykseen on lisännyt siivous- ja hoivapalveluiden kysyntää, ja verovähennyksen käyttäjien joukko on kasvanut vuosi vuodelta.

Uudempi ilmiö on kotiapulaisen palkkaaminen köyhästä maasta. Kyse ei ole mistään massailmiöstä, mutta Suomessakin on joukko hyvätulaisia perheitä, joiden kotia hoitaa esimerkiksi filippiiniläinen tyttö tai nainen. Viime vuonna työluvan sai 25 EU:n ulkopuolelta tulevaa kotiapulaista. Heistä 15 tuli Filippiineiltä. **SANNA SOMMERS**

KOTIAPULAISENA SUOMESSA
Jututimme suomalaisperheitä ja heidän filippiiniläisiä kotiapulaisiaan 2008. Lue juttu MeNaiset.fi.

Margaret pyykää asiakkaidensa vaatteet koneessa. Hänen omassa asunnossaan ei riitä sähköä edes jääkaappiin.

”Kaikki on hyvin, kun asiakas ei valita”

NAIROBILAINEN Margaret Wangui Mugambi, 25, hinkkaa kontillaan parkettilattiaa vanhalla pyyhkeenrievulla. Koska isäntäväki ei ole paikalla, Margaret hyräilee hiljaa laulunpätkää. Hän on työskennellyt kahden perheen kotiapulaisena vuoden ajan. Ammatti on yksi yleisimmistä Keniassa.

– Tykkään tästä työstä. Saan itse suunnitella päiväni aikataulun, eikä kukaan hengitä niskaani, hän kertoo.

Margaretin työnantaja on vuokra-asuntoja välittävä yritys. Kotien vuokraan sisältyy puolipäiväisen kotiapulaisen työpanos.

Toisessa Margaretin siivoamassa asunnossa asuu kolmihenkinen lapsiperhe ja toisessa sinkkumies. Kotiapulaisen tehtäviin kuuluvat kolmioiden siivous, tiskaus, pyykinpesu ja silitys. Töitä on kuutena päivää viikossa. Sunnuntai on vapaa.

Margaret on käynyt koulua vain kahdeksan luokkaa, ja kokopäivätyö kotiapulaisena onkin ollut onnenpotku.

Hänellä on huollettavanaan kaksi pientä lasta. Nelivuotias **Pamela** asuu äitinsä kanssa pienessä peltihökkelissä Lenanan kaupunginosassa ja käy jo koulua. Kaksivuotias **Viktor** asuu isoäidin luona maaseudulla. Hän pääsee äidin ja Pamelan luokse pikkuruiseen kaupunkikotiin sitten, kun aloittaa koulun.

Loppuviikosta helpottaa

Margaretin työmatka hökkelikylästä hyvätuloisten kivitaloalueelle taittuu paikallisbussilla 10 minuutissa.

Viikon raskain päivä on maanantai. Silloin molemmissa asunnoissa on paljon siivottavaa sunnuntain jäljiltä. Tiskivuoret haisevat, ja Afrikan punaisesta pölystä tahmeat lattiat on pakko kuurata.

Koko alkuvuikko on kiireinen, koska tiistaisin vaihdetaan lakanat ja pyykkiä

KENIA

MARGARET WANGUI MUGAMBI, 25
Kenialainen kahden lapsen äiti Margaret työskentelee Nairobissa kahdessa osoitteessa kotiapulaisena ja tienaa 85 euroa kuussa.

on kasoittain. Toisinaan asunnoissa on niin hirveä siivo, että Margaretin on pakko pyytää esimieheltään apua. Ylitöistä ei makseta, mutta puhdasta on tultava.

– Kiire tulee usein myös siksi, että toisen asunnon mies ei herää ajoissa. Monesti koputtelen tuntikaisia hänen ovellaan ennen kuin pääsen töihin. Silloin voin onnek-

si aloittaa toisesta asunnosta.

Työvälineet ovat alkeelliset. Molemmissa asunnossa on vessaharja ja vessan pesuun tarkoitettua pulveria. Tiskille ja pyykille on omat puhdistusaineensa, mutta mitään yleispuhdistusainetta ei käytetä. Niinpä Margaret heittää kourallisen pyykkipulveria pesuveteen, jolla hän kuuraa lattiat.

Imuriakaan ei ole, joten Margaret harjaa matot niin puhtaiksi kuin taitaa.

Puhdas omatunto

Sunnuntaiaamuisin Margaret siivoaa oman kotinsa ja lähtee sitten kirkkoon. Kristittyjen messussa hän tapaa ystäviään. Se on oikeastaan ainoa paikka nähdä kasvotusten, koska Margaret ja hänen ystävänsä eivät tuhlaa vähäisiä rahojaan hivin vuoksi kulkemiseen.

Lounaan jälkeen Margaret ottaa rennosti ja kerää voimia uuteen työviikkoon.

– Työtäni kyllä arvostetaan. Jos asiakas ei valita, kaikki on hyvin, hän sanoo.

Palkassa arvostus ei kuitenkaan näy. Margaret tienaa vajaat 85 euroa kuukaudessa, ja sillä elää vain niukasti. Hän ostaa vaatteet kirpputorilta ja ruoan kadunvarsien kojuista. Lihaa on illallisen korkeintaan kerran kuussa.

– Palkkani on aivan liian pieni. Säästöön ei jää mitään. Äidilleni lähetän 1 000 shillinkiä (vajaat 10 euroa) kuukaudessa, koska hänellä ei ole muita tuloja.

Margaret tunnustaa, että on tuntenut joskus kiusausta varastaa asiakkailtaan,

sillä rahaa saattaa lojua pitkin asuntoa.

– Mutta en ole tehnyt sitä. Minulla on puhdas omatunto, ja olen ylpeä siitä, Margaret sanoo ja muistelee tapahtumaketjua, joka saa hänet yhä tuohduksiin.

Margaretin puoliso menehtyi vuosi sitten keuhkosityöpään vain 35-vuotiaana. Vaimo vietti kaksi viimeistä päivää sairaalassa miehensä kanssa ja joutui olemaan poissa töistä.

”Lapsilleni haluan paremman elämän.”

Kun hän palasi töihin, toinen asiakasta oli raivoissaan ja syytti Margaretia varkaaksi. Poliisilaitoksella selvisi, että Margaretin sijainen oli vienyt asunnosta rahaa.

– En unohda sitä koskaan: ensin menetin mieheni, ja sitten minua syytettiin varkaaksi.

Haaveissa jääkaappi

Vaikka elämä pääkaupungissa on kallista ja kiireistä, kotiseudulleen maalle Margaret ei haikaile.

– Nairobissa on työtä, kunnan kouluja ja toivoa paremmasta elämästä.

Margaret haaveilee, että voisi vielä joskus opiskella sosiaalityöntekijäksi ja valmistuttuaan auttaa jotenkin naapurustoaan. Lisäksi Margaret toivoo tienäänsä tulevaisuudessa paremmin. Hän haluaisi asua kitalossa, jossa olisi oma kylpyhuone ja riittävästi sähköä jääkaappiin. Nykyisessä aaltopeltimajassa sähkö riittää vain valoon, ei edes radioon.

– Lapsilleni haluan paremman elämän. Toivon, että he opiskelevat ahkerasti ja pääsevät vielä pitkälle.

TIA YLISKYLÄ